

ДЗЕЯЧАС

літаратурны агляд №1/2000 (1)

Лявона Вашка

Вы трымаеце ў руках першы выпуск літаратурнага агляду творчасці Лявона Вашка. Мэта выдання – папулярызацыя і прапаганда ідэяў і поглядаў беларускага пісьменніка. На старонках “Дзеячасу” змяшчаюцца літаратурныя навіны, якія датычаць творчасці Лявона Вашка, друкуюцца звесткі пра ягоныя творы.

КНІЖКІ ЛЯВОНА ВАШКА

Еўрапейскія гісторыі. Апавяданні. Менск, 1995.

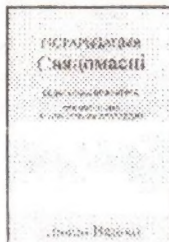
У кніжку ўвайшлі дваццаць чатыры апавяданні, кампазіцыйна злучаныя між сябе. Наклад кніжкі – 4000 асобнікаў. Выйшла як планавае выданне дзяржаўнага выдавецтва “Мастацкая літаратура”.

Пазты-цары. Апавяданні. Менск, 1997.

У выданні змешчаныя трыццаць пяць апавяданняў, якія ўзаемадапаўняюць адно аднаго і, утвараючы цалкавітую кніжку, кампазіцыйна працягваюць “Еўрапейскія гісторыі”. Наклад выдання – 1000 асобнікаў. Кніжка выдадзеная за грошы спонсараў: абласнога ўпраўлення анархетыкі і алектрафікацыі “Гроднаанэрга” і сумеснага беларуска-гярманскага прадпрыемства “Самана-плюс”.

Гістарызацыя свядомасці: Навуковая публіцыстыка. Масты – Гародня – Менск, 1997.

Кніжку складаюць нарыс “Гістарызацыя свядомасці” і сем філасофскіх ды літаратурна-крытычных артыкулаў. Кніжка выйшла накладам у 500 асобнікаў. Самавыдавецтва. Фундавалася за ўласныя грошы.

Маленькі сшытак Лявона Вашка. Публіцыстыка. Масты-Полацк-Менск, 2000.

У першым выпуску “Маленькага сшытку” надрукаваныя памятныя і філасофскія лісты Лявона Вашка да знакамітых людзей на Беларусі і ў свеце, дзённікавыя нататкі сноў пісьменніка. Кніжка выйшла накладам 299 асобнікаў. Самавыдавецтва. Надрукаваная пры падтрымцы фермерскага гаспадаркі “Гарызонт”, грамадскага аб’яднання “Ратуша” і з уласных высылкаў.

**Лявон
Вашко
напісаў
і выдаў
кніжкі
прозы,
публіцыстыкі
і літаратурнае
крытыкі.**

**Пра што
кніжкі Лявона Вашка?**

Кніжкі прозы Лявона Вашка “Еўрапейскія гісторыі” і “Паэты-цары (Трыццаць пяць беларускіх маляўнікоў)” складаюцца з філасофскіх навэлаў, якія прысвечаны жыццю невялікага беларускага гарадка над Нёмнам. Персанажы твораў, звычайныя месцічы, жывуць у сваім унутраным, душэўным свеце, які часцяком спасабляе іх на дзіўныя, абсурдныя дзеянні ў акаляючай іх рэчаіснасці. З апавядання ў апавяданне аўтар стварае ўласны летапіс гарадка – непрадказальную гісторыю душэўных, безрозумных памкненняў сваіх гяроў. Жыццё персанажаў – гэта некалькі яскравых лёсаварных выбухаў душы, якія адкрываюць філасофскую глыбіню існавання гэтых людзей: на некалькіх старонках тэксту пісьменнік раскрывае дзівосны непаўторны свет чалавечае душы і паказвае шырокую панараму жыцця таго ці іншага персанажу.

♦ Для апавяданняў Лявона Вашка ўласцівае адмысловае сюжэтна-кампазіцыйнае рапшэне. Сюжэты ягоных твораў захапляльныя і, як правіла, маюць непрадбачнае завяршэнне.

♦ Псіхалагічныя матывацыі ў апавяданнях заменены на псіхічную непрадказальнасць персанажаў, тыпалагічнае на нетыповае, а традыцыйны “тыповы гярой у тыповых абставінах” на арыгінальную, яскрава выяўленую індывідуальнасць чалавека.

♦ Уласцівыя апавяданням Лявона Вашка філасофская глыбіня, жывы гумар, парадаксальныя назіранні, цікавыя аксперыменты ў словатворчасці, самабытная мова кажуць на ягоную прозу як на з’яву не падобную да іншых, адмысловую ў беларускай літаратуры.

Кніжка “Гістарызацыя свядомасці” – літаратурна-крытычная. У яе ўвайшлі нарыс “Гістарызацыя свядомасці” і шэраг артыкулаў. “Гістарызацыя свядомасці” – навуковае даследаванне беларускае літаратуры на пачатку XX стагоддзя, якое грунтуецца на разглядзе рэчаіснасці як з’явы псіхічнай. У кніжцы аналізуецца маладая нацыянальная літаратура і раскрываецца ейная першаступенная роля ў нараджэнні беларускае гісторыі.

♦ Вялікае месца ў “Гістарызацыі свядомасці” вылучанае пытаннем феноменалогіі і непасродна самому разгляду беларускіх псіхічных феноменаў.

♦ У кніжцы “Гістарызацыя свядомасці” Лявон Вашко аналізуе літаратурна-грамадскае быццё з пункту гледжання несацыяльна-аканамічнага, як гэтае традыцыйнае робіцца ў беларускай навуцы, а даследуе яго як псіхічную праяву.

♦ Пісьменнік вылучае цікавую навуковую канцэпцыю, праз якую беларуская літаратура разглядаецца не як прадмет, а як духовае дзея.

♦ У кнізе “Гістарызацыя свядомасці” аўтар раскрывае абсалютную ролю айчыннага прыгожага пісьменства ў вытварэнні беларускае нацыянальнае гісторыі і выказвае ідэю пабудовы Беларускага Храму Духу – трансцэдантальнага, бязмежнага, глыбіннага мастацкага вобраза Беларусі, на падставе якога творыцца рэчаісны свет.

23 лютага 2000 году быў зроблены ў Гародні ў друкарні грамадскага аб’яднання “Ратуша” першы асобнік альманаху “Маленькі сшытак Лявона Вашка”.

Гэта мастацка-публіцыстычнае выданне. У першым выпуску альманаху змяшчаюцца філасофскія і памятныя лісты Лявона Вашка да пісьменнікаў, дзеячоў культуры, палітыкаў, прадпрыемальнікаў сучаснасці: Алеся Аркуша, Алеся Белакоза, Таццяны Зарыцкай, Біла Клінтана, Мікалая Мацкевіча, Адама Палюховіча, Сержука Сокалава-Воюша, Івана Чэркаса, Лявона Юрэвіча.

У лістох да знакамітых людзей на Беларусі і ў свеце пісьменнік разважае і спрэчыць паводле падзеяў у сучасных літаратуры і грамадскім жыцці. Свабода і духатварэнне новай Беларусі – скразная ідэя выпуску. Допісы, змешчаныя ў кніжцы – гэта яскравая публіцыстыка з жывым нестандартным мысленнем і трапнымі заўвагамі. Апісталярныя творы Лявона Вашка вызначаюцца глыбокавобразнасцю, філасафічнасцю, гумарам, молатворчасцю, пошукамі ў галіне стылю.

У раздзеле “Карабель сноў” друкуецца дзёнік пісьменніка, дзе змешчаныя сны Лявона Вашка, якія ён запісваў цягам некалькіх гадоў.

У публікацыі сноў прысутнічаюць раальныя асобы – як сусветна вядомыя літаратары, грамадскія дзеячы, палітыкі, гэтак і сьляпыя асобы на Беларусі – усе яны паўстаюць на старонках кнігі ў незвычайных, а часам нават і ў скандальных вобразах. “Карабель сноў” – гэта летапіс псіхічных вольнавоображаў пісьменніка, твор, дзе філасофія душы адкрывае падсвядомую патаемніцу духовае творчасці.

“Чалавек мяняецца ў свеце і праз сябе мяняе свет; новая прыступка ў авалуючы чалавека – духатворчасць, калі ўнутраных духовых сілаў дастаткова для вытварэння ўласнае духарэчаіснасці; сусвет робіцца сваім для тых, хто творча выдыхае яго з сябе, і акурат у гэтым унутранасакральным сузор’і новых духатворцаў беларус вольны сярод вольных і роўны сярод роўных.”

звестка ад Біла Клінтана

прыйшла ў горад Масты ў творчую майстэрню Лявона Вашка. Прэзідэнт Злучаных Штатаў Амерыкі дзякуе за зычлівы падарунак беларускага пісьменніка — кніжкі Лявона Вашка з аўтографам аўтара — і абяцае ўважліва разгледзець пытанне пра судзеенне беларускай духатворчасці. Досыл з далёкага кантыненту — адказ на прапанову Лявона Вашка дапамагчы беларускай культуры аб пары цяжкіх выпрабаванняў.

вялесаванне

Літаратурная прэмія Таварыства Вольных Літаратараў “Гліняны Вялес-1997” была ўручана Лявону Вашку за кніжку апавяданняў “Пазты-цары (Трыццаць пяць беларускіх малюнкаў)” ў сакавіку 1998 году ў Полацку пры Барысавым камні каардынатарам ТВЛ Алесем Аркушом. “Гліняны Вялес” прысуджаецца штогод у галіне літаратуры за лепшую мастацкую кніжку. Лявон Вашко — першы з праймаў, каго ўцільлі гэтай ганаровай узнагародаю.

падтрымка БНФ і ТБМ

Грашовая прэмія за лепшую літаратурную публікацыю, якую прысудзіў Дзяржкамдрук Лявону Вашку, была скіраваная аўтарам на падтрымку Беларускага Народнага Фронту “Адраджэньне” і Таварыства Беларускае Мовы імя Францішка Скарыны. Людзі, якія ў шэрагах БНФ і ТБМ змагаюцца сёння супраць спусташэння беларускае духоўнасці, адзначыў Лявон Вашко ў часе ўручэння яму прэміі, — святых, яны бо не адступіліся ад беларушчыны ў цяжкія для бацькаўшчыны хвіліны, таму хацелася б хоць такім чынам, грашыма, падзякаваць беларускім патрыётам за іхнюю стойкасць і мужнасць.

тайналічбы

У траўні 1999 году нарэшце завершанае апавяданне “7-45”, праца над якім працягвалася некалькі гадоў. “7-45” — гэта сакральныя лічбы, выяўленыя праз мастацкае маўленне; гэта Кабала Лявона Вашка, праз якую ён вываражвае свет свайго маленства.

Лявон Вашко. Беларускі празаік, драматург, літаратуразнаўца. Нарадзіўся 12 красавіка 1963 году ў Гародне. У 1985 годзе скончыў факультэт журналістыкі Беларускага Дзяржаўнага ўніверсітэту. Працаваў журналістам у газетах і часопісах. У 1997 годзе скончыў аспірантуру на фінфаку БДУ. Напісаў і выдаў кніжкі апавяданняў “Еўрапейскія гісторыі” (1995), “Пазты-цары (Трыццаць пяць беларускіх малюнкаў)” (1997), кніжку навуковае публіцыстыкі “Гістарызацыя свядомасці. Беларуская літаратура і беларушчына на пачатку XX стагоддзя” (1997). Выпускае ўласны альманах “Маленькі сшытак Лявона Вашка” (першы выпуск выйшаў у 2000 годзе). Аўтар п’есаў “Сэкс па перапісцы”, “Эпас, лірыка і драма як жыццё цёплага чалавека”, “Ампутацыя міндалінаў”.

Наступны нумар “Дзеясас” будзе прысвечаны драматургіі Лявона Вашка.

☎ Савецкая, 138 Масты Беларусь 231600
☎ (8-01515) 2-23-75 E-mail: liavon@yahoo.com

Літаратурны агляд “Дзеясас” надрукаваны на абсталяванні грамадскага аб’яднання “Ратуша”. Наклад 299 асобнікаў.